

Jedno hudební jubileum aneb Z tradice hudebních seminářů Knihovny Jiřího Mahena v Brně [1]

Autor:

- [MÁLKOVÁ, Jitka](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 3](#) [3]

Rubrika:

- [Vzdělávání](#) [4]

Klíčová slova:

- [hudební knihovny](#) [5], [Knihovna Jiřího Mahena v Brně](#) [6]

Region:

- [09 Region Velká Morava](#) [7]

„Konec světa bude, až lidé přestanou zpívat.“

Albert Einstein

Hudební oddělení jsou součástí mnoha knihoven. A jelikož hudba je s člověkem spjata od pradávna, hudební knihovny tvoří nedílnou součást knihovnického světa, ovlivňovány více či méně technickým vývojem a současnými trendy.

Světové, potažmo i české hudební knihovnictví, má svou „oficiální“ tradici. Nechci zacházet do dávné minulosti, proto zmíním jen to, že v roce 1951 byla v Paříži založena profesní organizace [Mezinárodní asociace hudebních knihoven, archivů a dokumentačních středisek](#) [8] (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres, IAML), která nyní sdružuje okolo dvou tisíc institucionálních a individuálních členů z asi 45 zemí světa. Československá národní skupina IAML byla založena v roce 1971, když se plně a oficiálně zapojila do všech mezinárodních činností. Hudební oddělení Knihovny Jiřího Mahena v Brně (dále KJM) vzniklo v roce 1962, kdy byl vyčleněn základní fond hudebnin, knih o hudbě a gramodesek. Hudební knihovna KJM nabízí svým čtenářům rozmanitý fond, realizuje pořady pro školy, pro laickou i odbornou veřejnost, umožňuje relaxovat i tvořit, bavit se i bádát.

Ke knihovnictví jako práci s informacemi a dokumenty přísluší také nutnost vzdělávání knihovníků v jejich oboru, možnost setkávání se a sdílení zkušeností. Hudební knihovna KJM každoročně pořádá hudební semináře pro knihovníky a širokou veřejnost. V květnu 2018 se konal jubilejní dvacátý hudební seminář. Jak vidno, tradice brněnských hudebních seminářů je dlouhá. U jejich zrodu stála dlouholetá vedoucí Hudební knihovny KJM Miroslava Horejsková, která vytvořila jejich velmi funkční formát a přinesla kvalitu organizační i informační. Přednášející volila vždy z řad erudovaných muzikologů. V tom pokračujeme i dnes. Semináře konané s pravidelností v KJM od roku 2002 jsou vzdělávací, najde se v nich ale i prostor pro relaxaci, diskusi či sdílení vlastních zkušeností a názorů. V současnosti se hudební knihovníci setkávají v Brně pravidelně jednou ročně, ale nebylo tomu tak vždy. Do roku 2005 se brněnský hudební seminář konal dvakrát za rok, vždy na jaře a na podzim. Svým účastníkům přinášel mnoho nového, ale také opřádal již známé. Také dnes se snažíme

doplňovat vzdělání hudebních knihovníků, obohacovat jejich znalosti, přinášet něco nového a diskutovat o stávající situaci hudebního knihovnictví. V rámci setkávání je dán prostor ke společné debatě, při které je možné sdílet zkušenosti. Semináře přinášejí inspiraci, zprostředkovávají bibliografii a zdroje probíraného tématu, rozšiřují přehled v hudební oblasti, který je nutný při akvizici zvukových, zvukově-obrazových fondů a hudebnin a při jejich katalogizaci, společná setkání otevírají témata autorského zákona atd. Hudební semináře KJM jsou vždy tematicky zaměřené. Z již proběhlých jmenujme např.:

- *Soudobá česká a světová hudba* (čtyřikrát, a to v letech 2002 a 2003);
- *Manýrismus ve vývoji hudby aneb Zpochybnění každého stylu* (čtyřikrát, a to v letech 2004 a 2005);
- *Mozart a Salieri, pravda a mýtus* (v roce 2006);
- *České hudební baroko* (v roce 2008);
- *Putování za folklórem aneb Na lidovou notečku* (v roce 2009);
- *Ženy v hudbě* (v roce 2013);
- *Muzikoterapie v knihovnách* (v roce 2015);
- *Hudební provoz a repertoár na moravských kostelních kůrech v 16.–18. století* (v roce 2017).

[9]

Zahájení hudebního semináře v roce 2017 (zleva: Jiří Sehnal, Libuše Nivnická a Jitka Málková)

Jubilejní dvacátý ročník se uskutečnil ve dnech 22. a 23. května 2018 za finanční podpory Ministerstva kultury ČR (z dotačního programu Knihovna 21. století), SKIP (konkrétně Regionu Velká Morava) a České národní skupiny IAML a přilákal 28 hudebních knihovníků a pracovníků hudebních institucí z celé České republiky. Některé z přednášek navštívili také studenti (převážně hudební vědy či Kabinetu informačních studií a knihovnictví Masarykovy univerzity). Dvacátý hudební seminář nesl název *Hudebně-historické resumé anebo Od středověku po současnost*. Byl pojat jako jakási rekapitulace seminářů minulých, přičemž výběr přednášejících i témat závisel především na účastnících. Jako přednášející tak nemohl chybět muzikolog, hudební skladatel a pedagog Miloš Štědroň, výborný řečník a muž velkého rozhledu, který ve svém příspěvku reflektoval sté výročí vzniku Československa, když posluchače seznámil s významnými hudebními osobnostmi Brna let 1918–1989.

[10]

Miloš Štědroň na semináři v roce 2016

Z dalších letošních přednášejících jmenujme muzikology Vladimíra Maňase, který se ve své badatelské činnosti zaměřuje na starou hudbu, a Martina Flašara, jenž otevřel velmi diskutabilní téma, když se zabýval tím, jakou roli hrají v dnešní době nová média a technologie a jaký je rozdíl mezi hudbou, kterou vlastníme, a tou, kterou žijeme. O hudební vložku se postaralo Duo Nana, které tvoří sopranistka Helena Hozová (roz. Tamelová) a kytaristka Irena Sedláčková (roz. Babáčková). Koncert sestával ze skladeb brněnských autorů Leoše Janáčka, Jana Nováka, Miloše Štědroňe atd.

[11]
Duo Nana na semináři v roce 2018

Při tvorbě programu seminářů dáváme v neposlední řadě také důraz na město Brno jako takové. Letos jsme zavítali do Labyrintu pod Zelným trhem, který nám dal nahlédnout do života středověkých měšťanů, státní zámek Lysice nám pak ve své přednášce *Příběhy lidské a zámecké* představila jeho kastelánka Martina Rudolfová. Nedílnou součástí hudebního semináře byl také pravidelný programový blok České národní skupiny IAML.

[12]

Programový blok České národní skupiny IAML v roce 2017 (zleva: Zuzana Petrášková, Jana Navrátilová a Zoja Seyčková)

O atmosféře i náplni brněnských hudebních seminářů nejvíce vypoví ohlasy účastníků:

Miroslava Horejsková (zakladatelka tradice brněnských hudebních seminářů):

„Když jsme v roce 2002 v Hudební knihovně začali pro knihovníky pořádat vzdělávací semináře, nemyslela jsme si, že si udrží tak dlouhou tradici a budou pokračovat až do roku 2018.

Od roku 1997 bylo při Hudební knihovně obnoveno Malé divadlo hudby, jehož duší byl Miloš Štědroň. S ním se na tomto projektu podíleli další významní skladatelé, muzikologové a také herci města Brna. A právě tyto výborné programy pro veřejnost nás přivedly na myšlenku zprostředkovat přednášky, koncerty a autobiografická vystoupení pro mimobrněnské kolegy-knihovníky. Naším záměrem bylo prezentovat současnou kulturu i historii města. A tak se postupně vedle Miloše Štědrone setkali s Jaromírem Hniličkou, Evženem Zámečnickem, Pavlem Blatným, sourozenci Ulrychovými, Ladislavem Lakomým, Františkem Derflerem, Arnoštem Goldflamem, Milenou Flodrovou aj. Koncerty mladých muzikálových herců JAMU a studentů Konzervatoře byly často doplněním přednášek.

Po mém odchodu se postupně generačně obměnila skladba lektorů a umělců. Semináře se vyznačují vysokou úrovní nabízených programů. Každoročně si je teď užívám jako posluchačka. S Jitkou Málkovou přišla nová nápaditá dramaturgie (Ženy v hudbě, Repertoár moravských kostelních kůrů, Muzikoterapie, Současná brněnská hudební scéna atd.) a noví zajímaví umělci a muzikologové (Vladimír Maňas, Martin Flašar, Jiří Zahradka, Boris Klepal, Jaroslav Střítecký, Luboš Holzer, Vilém Spilka, Daniela Straková, cimbálová muzika Malé zálesí aj.). Stále zde vystupuje charismatický Miloš Štědroň.

Přeji hodně úspěchů těmto seminářům, Jitce Málkové další skvělé nápady a mnoho spokojených knihovníků.“

[13]

Miloš Štědroň a Miroslava Horejsková na semináři v roce 2003

[14]

Miroslava Horejsková, Jaromír Ostrý a František Derfler na semináři v roce 2003

Zoja Seyčková (Institut Bohuslava Martinů, o.p.s., Praha):

„Na hudební semináře do Brna jezdím každý rok na jaře již více než 15 let. Vždy se setkávám s příjemnou atmosférou, profesionálně zorganizovaným programem a hlavně s milými lidmi. Program je vždy velmi atraktivní, ale setkání s neuvěřitelně přátelskými a otevřenými kolegy a kolegyněmi z celé republiky je pro mne asi nejdůležitějším důvodem, proč na tyto akce jezdím. I když moje pracoviště je zaměřeno vlastně velmi úzce na jednoho skladatele (Bohuslava Martinů), velmi ráda se dozvídám informace z celého spektra dějin hudby a dalších souvisejících oborů. Vnímám to tak, že obzvlášť pro knihovníky je nezbytné, aby jejich vzdělání bylo zaměřeno univerzálně, aby chápali souvislosti a dovedli se orientovat jak ve všech hudebních žánrech, tak i v dalších oborech. A to si myslím, že semináře v Mahenově knihovně splňují na více než sto procent.“

[15]

Muzikoterapeut Lubomír Holzer na semináři v roce 2015

Šárka Baťková (Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem):

„Hudební seminář konaný v Knihovně Jiřího Mahena v Brně jsem navštívila poprvé – stejně tak Brno samotné. A obojím jsem byla nesmírně nadšena – takže se hodlám do Brna vracet, ať už na další hudebně-knihovnické akce nebo jako turista. Program semináře byl precizně koncipovaný, vyvážený a vše bylo skvěle připraveno a zorganizováno. V programu nesmírně zajímavých přednášek se mým favoritem stal – a asi to nebude překvapení – příspěvek a osobitá prezentace pana prof. Štědrone. Hudební vystoupení Dua Nana bylo velmi příjemným zakončením prvního dne a osvěžením celého semináře. Děkuji moc kolegyním z Brna za jejich práci a těším se na další návštěvu moravské metropole.“

[16]

Návštěva Filharmonie Brno v roce 2016 (hovoří dramaturg Vítězslav Mikeš)

Jaroslava Škoulová (důchodkyně, dříve Městská knihovna Kyjov):

„(...) Semináře se staly příjemnou tradicí pro setkání se s pracovníky hudebních oddělení Čech a Moravy, který je pořádán ve spolupráci se SKIP Velká Morava. Jsou zvány významné osobnosti z oblasti hudby, divadla, literatury, které mají velmi zajímavé přednášky s ukázkami z autorských děl a prezentací přes počítač. Některá témata jsou pořádána na pokračování, např. prezentace známé brněnské a oblíbené osobnosti Miloše Štědrone. Semináře jsou oblíbeny, a proto navštěvovány v hojném počtu, je to vícedenní akce, mnozí mají zajištěn nocleh a mohou se setkat při večerním kvalitně vybraném programu, diskuzi. Jsou to neformální setkávání, při kterých se poznávají stávající i noví pracovníci v oblasti hudebních oddělení, ale i jiných oddělení knihoven. Účastníci seminářů z Prahy jsou vždy dobře připraveni k předání odborných informací pro práci hudebních oddělení. Je velmi sympatické, že se semináře mohou účastnit důchodci a jiní pracovníci knihoven, pro které je to nekonvenční setkávání s lidmi s podobnými zájmy a pracovními zkušenostmi. Účastníci seminářů dostanou propagační materiály knihovny, CD z absolvovaného dvoudenního programu. Jistě mi dají za pravdu všichni, kteří se rádi těchto seminářů zúčastňují, že bude skvělé, když budou pořádány i v budoucnosti. Vedoucí i pracovníkům hudebního oddělení v Brně patří velký dík za kvalitní a náročnou přípravu hudebních seminářů, příjemnou a přátelskou atmosféru.“

Přestože jsem nemohla všechny mně zaslané příspěvky účastníků uveřejnit, děkuji všem za jejich odezvu.

[17]

Publikum na semináři v roce 2015

Setkávání pracovníků kteréhokoliv oboru je důležité. Dané odvětví tak může růst. V současnosti se hudební knihovníci mohou v širším plénu setkávat dvakrát ročně. Na jaře se koná hudební seminář, který je pořádán v Brně KJM, na podzim pak Výroční zasedání IAML, v jehož pořádání se knihovny střídají. V roce 2017 jsme zavítali do Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, letos nás Výroční zasedání IAML ke 100. výročí vzniku Československa ve dnech 23. a 24. října 2018 přivedlo do Prahy.

Fotografie pocházejí z archivu Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/jedno-hudebni-jubileum-aneb-z-tradice-hudebnich>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/jedno-hudebni-jubileum-aneb-z-tradice-hudebnich>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/malkova-jitka>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/vzdelavani>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/hudebni-knihovny>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/knihovna-jiriho-mahena-v-brne>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/regiony/09-region-velka-morava>
- [8] <http://www.iaml.info/>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova1.jpg>
- [10] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova2.jpg>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova3.jpg>

- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova4.jpg>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova5.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova9.jpg>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova6.jpg>
- [16] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova7.jpg>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/423/malkova8.jpg>